

Стратегическите цели за развитие на България в контекста на присъединяването на страната към Европейския съюз, определени от Националния план за развитие 2007 – 2013 г., са две:

- достигане и поддържане на висок икономически растеж;
- повишаване на потенциала на човешкия капитал¹.

Благодарение на макроикономическата стабилизация, приватизацията и реструктурирането на икономиката и напредъка в преговорите за членство в Европейския съюз през периода 2000 – 2005 г. България достигна темповете на растеж на новите страни – членки на ЕС. Въпреки това по данни на Евростат покупателната способност на българите остава на сравнително ниско равнище – 30 % спрямо средната за всички страни – членки на ЕС (ЕС-25), и 56 % спрямо средната покупателна способност за новите страни членки (ЕС-10). За да осъществи стратегическите си цели, **България трябва да поддържа или да повишава достигнатото равнище на икономически растеж и да изпреварва в сравнителен план развитието на ЕС-25.**

До момента икономическият растеж на България се дължи основно на два фактора: 1) повишаване на ефективността на използването на съществуващите капиталови и трудови ресурси, следствие от финансовата стабилизация, приватизацията, либерализацията и институционалните промени, и 2) постепенно възстановяване на загубения по време на прехода физически капитал с помощта на вътрешни и външни инвестиции. Основното конкурентно предимство на България все още е ниската цена на труда, а в условията на засилваща се международна конкуренция този фактор бързо изчерпва действието си. Дългосрочната стратегия на страната за растеж трябва да се насочи към инвестиции в технологично обновление, иновации и подобряване качество-

¹ Визия, стратегически цели и приоритети на НПР 2007 – 2013 г., одобрени от Министерския съвет на 19.08.2004 г. (http://www.aeaf.minfin.bg/cms/docs/bg/ops/n_plan/NDPstrategy2007_2013.pdf, посетен на 08.09.2005).

то на човешкия капитал. Подобна стратегия изисква развитието на динамична, пазарно ориентирана и международно отворена национална иновационна система, която стимулира предприемачеството и инвестициите в придобиването и създаването на нови технологии и умения.

Основните характеристики на съвременната иновационна икономика, към които трябва да се стреми България², са три:

- 1) рутинизиране на иновационната дейност във фирмите – за да поддържат своите конкурентни предимства, компаниите създават специални звена за научноизследователска и развойна дейност;
- 2) гарантирани права на собственост и доход на предприемачите – върховенство на закона, защита на интелектуалната собственост и развит пазар на технологии; и
- 3) възможност за бързо създаване на мрежи за иновационно взаимодействие между различните икономически субекти чрез модерна информационна и комуникационна инфраструктура, образование и култура на общуване.

Иновации.бг цели да подпомогне усилията на публичния и частния сектор за успешен преход към иновационна икономика чрез осигуряване на надежден анализ на **структурата, състоянието и възможностите за развитие на българската иновационна система**. Докладът отчита специфичната икономическа, политическа и институционална рамка, в която се развива иновационната система на България. Като страна със средно равнище на доход³, сравнително кратка история на пазарно развитие и икономика, доминирана от нискотехнологични производства, търсенето на научно-технологични продукти е ниско, а иновациите и технологичното обновление на фирмите се осъществяват чрез внос на нови продукти и/или процеси. В този контекст основните предизвикателства пред иновационната система на България са: 1) подпомагане на прехода на икономиката към производства с по-високо съдържание на знание и съответно по-висока добавена стойност; 2) фокусиране на иновационната система върху подобряване на капацитета на предприятията за абсорбиране на чуждестранни иновации и знание; и 3) преориентиране на фокуса на иновационната система от научно-технологични разработки към приложно-иновационни продукти, търсени на пазара.

Ето защо *Иновации.бг* поставя ударение върху **потенциала на националната икономика за абсорбиране на чуждестранни иновации и инвестиции в нови технологии**, които постепенно да доведат до повишаване на търсенето и вътрешния капацитет за създаване на иновации, технологични и научни нововъведения. Вземат се под внимание както технологичните иновации (създаването и разпространяването в икономиката на технологично нови продукти и услуги), така и иновациите с нетехнологичен характер (промяната в организацията на създаване, начина и процесите на предоставяне и разпространяване на продукти и услуги).

Настоящото издание на *Иновации.бг* проследява **три ключови компонента за развитието на иновационна икономика**, като: 1) прави кратък преглед на равнището на икономическо развитие на страната

² Baumol, W. J., *The Free Market Innovation Machine: Analyzing the Growth Miracle of Capitalism*, Princeton University Press (2002).

³ Според класификация на Световната банка.

от гледна точка на капиталовата и технологичната наситеност на нейната икономика, 2) описва съществуващата институционална и организационна структура на националната иновационна система и пазарната среда, в която тя функционира, и 3) анализира състоянието и възможностите за развитие на националната иновационна система на базата на **пет групи показатели**:

- съвкупен иновационен продукт;
- предприемачество и иновационни мрежи;
- инвестиции и финансиране на иновациите;
- човешки капитал за иновации;
- информационни и комуникационни технологии (ИКТ).

Разделението на показателите се основава на европейския и световния опит в структурирането на подобни оценки и цели да отразява възможно най-обективно състоянието на иновационната система и на отделни групи фактори, които влияят върху нейното функциониране. Всеки показател отговаря на няколко критерия, за да бъде включен в анализа, като основните са да позволява максимална степен на сравнение със страните от ЕС и ОИСР, да е разбираем и да измерва важни за бизнеса и населението явления. Методологически докладът се основава на няколко съществуващи модела в измерването и съпоставянето на иновационни системи: 1) *Европейското иновационно табло* (European Innovation Scoreboard) на Европейската комисия; 2) *Таблото на ОИСР за наука, технологии и индустрия* (OECD Science, Technology and Industry Scoreboard); 3) *Националната иновационна инициатива на САЩ* (National Innovation Initiative) и 4) *Иновационния индекс на щата Масачузетс* (Index of the Massachusetts Innovation Economy).

Иновации.бг продължава традицията в областта на иновациите, създадена от доклада *е-България* на Фондация „Приложни изследвания и комуникации“ за ежегоден преглед и оценка на постигнатото от България в създаването на информационно общество. След настоящото по-обхватно издание *Иновации.бг* ще се стреми да дава ежегодно обективна оценка на напредъка на страната в сферата на иновациите и да прави по-конкретни предложения за политиката в тази област в публичния и частния сектор.

Структурата на доклада беше представена за обсъждане пред участниците на Първия национален иновационен форум през 2004 г. и беше публикувана в бюлетина „*Вести*“ на Европейския иновационен център. Бяха отразени мненията на експерти от публичната администрация, частния сектор и академичната общност, а възприетата методология беше одобрена от Експертния съвет по иновации към Фондация „Приложни изследвания и комуникации“.